

Spis treści

Przedmowa

11

Krótki żywot geniusza	Niels Abel (1802–1829)	13
Genialny podrzutek	Jean d'Alembert (1717–1783)	15
Jestem obłąkany...	Alhazen (965–1040?)	18
Przygody fizyka	Luis Alvarez (1911–1988)	20
Newton elektryczności	André Ampère (1775–1836)	22
Per aspera ad astra	Carl David Anderson (1905–1991)	25
Najgroźniejsza jest woda sodowa	Edward Victor Appleton (1892–1965)	27
Nazywam się Arago	Dominique François Arago (1786–1853)	30
Obrońca Syrakuz	Archimedes (287–212 p.n.e.)	33
Czy pan rzeźnik?	Svante Arrhenius (1859–1927)	36
Stagiryta	Arystoteles (384–322 p.n.e.)	39
Samotnik, sportowiec, noblista	Francis Aston (1877–1945)	41
Bardzo skromny prawnik	Amedeo Avogadro (1776–1856)	43
Doctor mirabilis	Roger Bacon (1214–1294)	45
Myśleć raz na kwartał	Adolf von Baeyer (1835–1917)	47
Miara Lebesgue'a	Stefan Banach (1892–1945)	50
Prawdziwy geniusz	John Bardeen (1908–1991)	53
Precz z kwantami!	Charles Glover Barkla (1877–1944)	56
Dom z komet	Edward Barnard (1857–1923)	59
Ale rodzina!	Caspar Bartholinus (1585–1629) i potomkowie	62
Pierwsza dama w fizyce	Laura Bassi (1711–1788)	64
Złoto z piasku	Johann Joachim Becher (1635–1682)	67
Raz dobrze, raz źle	Henri Becquerel (1852–1908)	69
Wszystko do terańki	Claude Bernard (1813–1878)	71
Kto był kim?	Daniel Bernoulli (1700–1782)	73
Wspólnota dusz	Marcellin Berthelot (1827–1907)	76
Pan młody baron	Jöns Jacob Berzelius (1779–1848)	78
Łupelnie cudowny człowiek	Friedrich Wilhelm Bessel (1784–1846)	80
Prorok energii	Hans Bethe (1906–2005)	82
Nobliwy starszy pan	Czesław Białobrzewski (1878–1953)	85
A jednak spadają...	Jean-Baptiste Biot (1774–1862)	87
Powietrze z kamienia	Joseph Black (1728–1799)	90

Twarde cebulki tulipanów	Nicolaas Bloembergen (1920–2017)	92
Nauczyciel całej Europy	Herman Boerhaave (1668–1738)	94
To tylko profesor Bohr	Niels Bohr (1885–1962)	96
Słodki tłuszcioszek	Ludwig Boltzmann (1844–1906)	101
Dalej niż Euklides	János Bolyai (1802–1860)	104
Cesarz i jego uczeni	Napoleon Bonaparte (1769–1821)	107
Genialny samouk	George Boole (1815–1864)	110
Jąkała z wyboru	Robert Boyle (1627–1691)	113
Ojciec i syn	William Henry Bragg (1862–1942)	116
Astronom ze sztucznym nosem	Tycho Brahe (1546–1601)	119
Z kowboja noblista	Walter Brattain (1902–1987)	122
Księżę w błocie	Louis de Broglie (1892–1987)	124
Igła Buffona	Georges Buffon (1707–1788)	126
Nie tylko palnik	Robert Wilhelm Bunsen (1811–1899)	129
Rachmistrz nieskończoności	Georg Cantor (1845–1918)	132
Renesansowy pracoholik	Girolamo Cardano (1501–1576)	135
Który Carnot?	Lazare Nicolas Carnot (1753–1823)	138
Dynastia konserwatystów	Jean Dominique Cassini (1625–1712)	141
Bigot	Augustin Cauchy (1789–1857)	144
Odludek	Henry Cavendish (1731–1810)	147
Fizyk z nieśmiałości	James Chadwick (1891–1974)	150
Uczona i nienasycona	Markiza du Châtelet (1706–1749)	153
Rekordzista	Alexis Clairaut (1713–1765)	156
„Fanaberie” Cockrofta	John Cockroft (1897–1967)	158
Kapłan porządku i postępu	Auguste Comte (1798–1857)	160
Silacz	Arthur Holly Compton (1892–1962)	163
Niespokojny duch	Charles Marie de La Condamine (1701–1774)	166
Matzonkowie nobliści	Carl Cori (1896–1984), Gerty Cori (1896–1957)	169
Głuchy też potrafi	John Cornforth (1917–2013)	171
Kapitan saperów	Charles Augustin de Coulomb (1736–1806)	174
W pogoni za duchami	William Crookes (1832–1919)	176
Babcia zdobywa Nagrodę Nobla	Dorothy Crowfoot-Hodgkin (1910–1994)	179
„Mamut”	Georges Cuvier (1769–1832)	181
Dalén? Kto to taki?	Nils Gustaf Dalén (1869–1937)	184
Egzotyczny kwakier	John Dalton (1766–1844)	187
„Tysiącpięćset”	Marian Danysz (1909–1983)	190
Burzliwa młodość naturalisty	Charles Darwin (1809–1882)	193
Salmonia	Humphry Davy (1778–1829)	197

Gdzie mam wysiąść?	Peter Debye (1884–1966)	200
Długie życie... po śmierci	Richard Dedekind (1831–1916)	203
Wielki niemowa	Paul Dirac (1902–1984)	205
Nawet za kratkami...	Déodat Guy de Dolomieu (1750–1801)	208
Więzienie za Nobla	Gerhard Domagk (1895–1964)	211
Nie fałszować, panowie!	Christian Doppler (1803–1853)	213
Liczy, zwłaszcza duże	Arthur Eddington (1882–1944)	215
Czarodziej z Menlo Park	Thomas Alva Edison (1847–1931)	218
Do 606 razy sztuka	Paul Ehrlich (1854–1915)	221
Fajka i skrzypce	Albert Einstein (1879–1955)	224
Noblistka bez doktoratu	Gertrude Elion (1918–1999)	228
Liczba Erdősa	Paul Erdős (1913–1996)	230
Rachował, jak oddychał	Leonhard Euler (1707–1783)	232
Sandemanianin	Michael Faraday (1791–1867)	236
Prawnik z Tuluzy	Pierre de Fermat (1601–1665)	239
Włoski nawigator	Enrico Fermi (1901–1954)	242
Jestem Rysiek Feynman...	Richard Feynman (1918–1988)	245
Nietrafiona nagroda	Johannes Fibiger (1867–1928)	247
Za głupi na kupca	Emil Fischer (1852–1919)	249
Noblista z nosem boksera	Alexander Fleming (1881–1955)	252
A jednak się obraca!	Léon Foucault (1819–1868)	255
Uczony prefekt	Jean Baptiste Fourier (1768–1830)	258
Drukarz i amant	Benjamin Franklin (1706–1790)	261
„Rosy”	Rosalind Franklin (1920–1958)	264
Spod gruzów do sławy	Joseph Fraunhofer (1787–1826)	267
Miałbym jeszcze tyle do zrobienia...	Augustin Fresnel (1788–1827)	270
Friedman jest w powietrzu	Aleksandr Friedman (1888–1925)	273
Od gladiatorów do sławy	Galen (ok. 129 – ok. 216)	276
Światło utrzymywane przez wilgoć	Galileusz (1564–1642)	278
Pamiętajcie o mnie...	Évariste Galois (1811–1832)	281
Pożywne żaby	Luigi Galvani (1737–1798)	283
Licz, kiedy tylko możesz	Francis Galton (1822–1911)	285
Pułkownik Armii Czerwonej	George Gamow (1904–1968)	288
Księżę matematyków	Carl Gauss (1777–1855)	290
Krzeseło z nieba	Joseph Louis Gay-Lussac (1778–1850)	293
Tajemniczy monsieur LeBlanc	Sophie Germain (1776–1831)	296
Samotnik z New Haven	Josiah Willard Gibbs (1839–1903)	298
Ojciec chrzestny elektryczności	William Gilbert (1544–1603)	301

Logik i konstytucja	Kurt Gödel (1906–1978)	304
Piękność Getyngi	Maria Goeppert-Mayer (1906–1972)	307
Generał i uczeni	Leslie Groves (1896–1970)	310
Zbrodniarz czy dobroczyńca?	Fritz Haber (1868–1934)	313
Otto Hahn – tenor	Otto Hahn (1879–1968)	315
Nie tylko kometa	Edmond Halley (1656–1742)	318
Tyle języków, ile lat	William Rowan Hamilton (1805–1865)	321
Piąty matematyk świata	Godfrey Harold Hardy (1877–1947)	324
Wystarczy mi badać dla siebie	Thomas Harriot (1560–1621)	327
Circulator	William Harvey (1578–1657)	329
Ekscentryczny „telegrafista”	Oliver Heaviside (1850–1925)	331
Jak prosty wiejski chłopak...	Werner Heisenberg (1901–1976)	334
Fizyk czy medyk?	Hermann Helmholtz (1821–1894)	338
Ojciec chrzestny gazu	Jan Baptista van Helmont (1579–1644)	341
Za królikiem do sławy	Joseph Henry (1797–1878)	344
Od oboju do Galaktyki	William Herschel (1738–1822)	347
Niedoszły tokarz	Heinrich Hertz (1857–1894)	350
Promienie z góry	Victor Hess (1883–1964)	353
Co to jest punkt widzenia	David Hilbert (1862–1943)	356
Skazany na zapomnienie	Robert Hooke (1635–1703)	359
Życie barwne, urozmaicone	Friedrich Houtermans (1903–1966)	362
Z atlety astronom	Edwin Hubble (1889–1953)	364
Od mulów do sławy	Milton Humason (1891–1972)	367
Niemieckie powietrze	Alexander von Humboldt (1769–1859)	369
W cieniu Newtona	Christiaan Huygens (1629–1695)	372
Pierwsza uczona	Hypatia (ok. 370–415)	374
Zawsze od szczytu	Leopold Infeld (1898–1968)	376
Ja jestem mój brat!	Moritz Hermann Jacobi (1801–1874)	
	Carl Gustav Jacobi (1804–1851)	379
Baloniarz	Pierre Jules César Janssen (1824–1907)	382
To nie mój problem	Harold Jeffreys (1891–1989)	384
Wielki prowincjonalny cyrulik	Edward Jenner (1749–1823)	387
Ogród, żółwie i jądra atomowe	Hans Jensen (1907–1973)	390
Miesiąc miodowy z termometrem	James Prescott Joule (1818–1889)	392
Władca mrozu	Heike Kamerlingh-Onnes (1853–1926)	395
Czy wyglądam bardziej inteligentnie?	Piotr Kapica (1894–1984)	397
Nam jest wszystko jedno	Theodore von Kármán (1881–1963)	401
Myszę, więc jestem	Kartezjusz (1596–1650)	404

Taniec atomów	August Kekulé (1829–1896)	407
Muzyk czwartkowy	Wiktor Kemula (1902–1985)	410
Jaką żonę wybrać?	Johannes Kepler (1571–1630)	412
Ostatni człowiek renesansu	Athanasius Kircher (1601–1680)	415
Złoto ze Słońca	Gustav Kirchhoff (1824–1887)	417
Nawet najwięksi się mylą	Robert Koch (1843–1910)	420
Sonia	Zofia Kowalewska (1850–1891)	423
Tylko liczby całkowite	Leopold Kronecker (1823–1891)	425
Mały chłopiec o śmiesznym nazwisku	Harold Kroto (1939–2016)	427